

یکپارچگی جامعه جهانی زنگ خطر نابودی میراث ناملموس

توریسم؛ دشمن میراث ناملموس

یکی از موارد مهم در حوزه حفظ هویت میراث ناملموس توجه به بحث توریسم است. یونسکو معتقد است گردشگر و توریست دشمن حفظ هویت اصلی میراث ناملموس است.

حفاظت از میراث ناملموس نباید کنترل شده یا شرطی باشد. برای مثال در نمایش آیینی پیرشالیار اورمان که در آن رقص سما اجرا می شود زمانی باعث ایجاد چالش میان پیران روستا به جوانان بر سر اجرای رقص سما ایجاد کرد. جوان ها معتقد بودند حتما باید توریست ها در روستا حاضر شوند و پیرها معتقد بودند که نمایش با حضور توریست ها بی ارزش شده است. یا برای مثال در صنایع دستی روستایی، توریست از رنگ صورتی خوشش می آید و فقط سفارش همان رنگ را می دهد که عملا به مرور هویت همه رنگ ها و قالیچه محلی از میان می رود.

در واقع به همین دلایل است که یونسکو وجود توریست را آسیب رسان به حفظ میراث ناملموس می داند. البته در حفظ این میراث ارزشمند مردم نقش مهم و اثرگذاری دارند و می توانند بهتر از دولت ها و قوانین دستوری، آن را حفظ کنند. البته برای میراث ناملموس و حفظ آن نمی توان مرز بندی یا حریمی تعیین کرد؛ چرا که هر جغرافیا و جامعه ای با توجه به مقتضیاتش و هویت فرهنگی اش تعریفی از میراث ناملموس دارد. البته در بحث صنایع دستی و راه اندازی نمایشگاه های بین المللی ورود کند.

از سوی مادران به ویژه در جوامع روستایی هستیم. برای مثال مادران به تن فرزندانشان لباس های شهری می کنند یا گویش با زبان و لهجه پایتخت دارند. سعی دارند پیتزا و ماکارونی و... جایگزین غذاهای سنتی کنند. همه این موارد باعث کمرنگ شدن هویت بومی محلی در جوامع می شود که همین ماجرا باعث کم شدن میراث ناملموس در میان مردم و جامعه فرهنگی می شود. ماجرای این تغییرات در جامعه جهانی هم به شکل دیگری نمود پیدا کرد. اروپا در تلاش رساندن خود به غرب از لحاظ فرهنگ و سبک زندگی و تکنولوژی بود. برای مثال همه شلوار جین و تی شرت می پوشیدند یا کروات می زدند یا اینکه همه آرزوها یک شکل شد. کم کم پوچ گرایی، نهلیسم و بسیاری از ایدئولوژی های عجیب و غریب شکل گرفت، مرزهای فرهنگی و اجتماعی از جامعه اروپایی از میان رفت و یک باره جهان به سمت خشونت با شکل گیری گروه های القاعده، داعش و... شکل گرفت در واقع هرچه زمان پیش می رفت خرده فرهنگ که نقش مهمی در شکل گیری جامعه جهانی داشتند رو به فراموشی می رفت و برای کسی مهم نبود که اروپایی ها شبیه آمریکایی ها شدند.

از همین جا بود، یونسکو و روشنفکران جامعه جهانی برای حفظ میراث ناملموس حساس شدند. تا اینکه پس از سال ها مطالعه کنوانسیون ۲۰۰۳ برای حفظ میراث ناملموس تشکیل شد.

مرتضی رضوان فر
عضو هیئت علمی پژوهشگاه
میراث فرهنگی

میراث ناملموس با اینکه مهم ترین رکن هویتی هر جامعه یا ملتی محسوب می شد اما تا همین چند وقت پیش بیشتر مردم و روشنفکران برای رسیدن به مدرنیته از آن فرار می کردند و به نحوی مایه آبروریزی و کهنه پرستی محسوب شد. اغلب جوامع دنبال یکپارچه و یک شکل شدن در همه امور زندگی بودند و همین ماجرا زنگ خطری برای میراث ناملموس با همان شفافیتی شد. چیزی که باعث حساسیت جوامع و یونسکو برای گام برداشتن به سوی میراث ناملموس شد، زنگ خطر نابودی آن بود. اغلب جوامع مادر حافظ میراث آیین و فرهنگ به ویژه زبان مادری است. اما در چند سال اخیر شاهد تغییر سبک زندگی

